

UDK 930.253:373.5(497.4 Tolmin)"1928/1944"
Prejeto: 13. 11. 2003

Gradivo tolminskega učiteljišča v čezmejnem goriškem državnem arhivu

VLASTA TUL

arhivska svetovalka, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, Trg Edvarda Kardelja 3, SI-5000 Nova Gorica

IZVLEČEK

V prispevku je predstavljen arhivski fond italijanskega učiteljišča Vincenzo Arbarello, ki je delovalo med letoma 1937 in 1943 v Tolminu in ki ga večji del hrani Državni arhiv v Gorici. Obsega sedem fasciklov in štiriindvajset registrov za obdobje od 1928 do 1944, kar pomeni, da vsebuje tudi del dokumentacije predhodnika, to je licej-gimnazije in pozneje ustanovljene srednje šole.

KLJUČNE BESEDE: arhivsko gradivo, zgodovinski pregledi, šolstvo, učiteljišče, Tolmin, Gorica

ABSTRACT

ARCHIVE MATERIAL OF THE TOLMIN COLLEGE IN THE CROSS-BORDER STATE ARCHIVES IN GORIZIA

This paper describes the archival fond of the Italian Vincenzo Arbarello Teacher's Training College in Tolmin, which was open between 1937 and 1943. The bigger part of the fond is kept by the State archives in Gorizia. It consists of 7 fascicles and 24 registers recording the period between 1928 and 1944, including segments of documentation on its predecessor institution, a lyceum, and on the secondary school established later.

KEY WORDS: archive materials, historical overview, school system, teacher's training college, Tolmin, Gorizia

Tolmin je danes verjetno bolj znan kot kraj, v katerem se je med letoma 1945 in 1968 na takojšnjem učiteljišču izobraževalo kar lepo število učiteljev zlasti s Primorskega in Gorenjskega, manj znano pa je, da ima srednje šolstvo v Tolminu, tudi učiteljišče, precej daljšo zgodovino. Razberemo jo lahko ob pomoči ohranjenih arhivskih virov. Okoliščine so narekovale, da se zapisi starejših srednješolskih ustanov niso ohranili v celoti, temveč moramo za poznavanje njihove preteklosti obvezno poiskati podatke zlasti v arhivskem gradivu drugih ustvarjalcev, če časo-

pisnih virov in literature ne omenjam. Del arhivskega gradiva hranimo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici, zato je spoznanje, da v Državnem arhivu v sosednji Gorici v Italiji (Archivio di stato di Gorizia), hranijo fond učiteljišča Vincenzo Arbarello v Tolminu z naslovom Istituto magistrale "Vincenzo Arbarello" Tolmino, pomnilo prijetno presenečenje. Gradivo sem evidentirala leta 2002. Inventar pod tekočo številko 60 je bil izdelan leta 1993. Gradivo učiteljišča je bilo prineseno iz goriškega učiteljišča Istituto Magistrale "Scipio Slatoper" Gorizia leta 1963.

V Gorico so ga najverjetneje takoj po drugi svetovni vojni prenesli zadnji med zaposlenimi na tolminskem učiteljskem. Nekateri izmed dijakov so šolanje nadaljevali in končali v Gorici, prav tako pa je del profesorjev na nekdanjem tolminskem učiteljskem svoja nova službena mesta našel tudi v Gorici. Italijansko učiteljske v Gorici je poleg večjega dela šolske dokumentacije po ukazu šolskega skrbništva v Trstu z dne 12. aprila 1944 prevzelo tudi denar, namenjen učiteljskem v Tolminu, vendar pa mu ga zaradi nedelovanja ni uspelo porabiti.¹

Razvoj učiteljskega in srednjih šol v Tolminu

Učitelji, ki so poučevali na šolah na Tolminskem, so se najprej večinoma izobraževali na goriški glavni šoli, od leta 1871 na moškem učiteljskem v Gorici, od leta 1875 po njegovem zaprtju pa v Koprju. Učiteljice so se odtlej izobraževale na ženskem učiteljskem v Gorici. Omenjeni učiteljski sta imeli tudi tako imenovana slovensko-nemška oddelka. Pred vnovičnim odprtjem moškega učiteljskega s slovenskim oddelkom v Gorici, oziroma njegovo selitvijo iz Koprja leta 1909, so oblasti celo pomišljale o njegovi preselitvi v Tolmin. To se ni zgodilo, že sama zamisel pa kaže, da je bil Tolmin dokaj razvit kraj z zemljepisno ugodno lego, čeprav vsekakor manj kot središčno ugodnejša Gorica. Učiteljske so organizirala pripravljalne razrede v različnih krajih. Slovenski oddelek koprškega oziroma od šolskega leta 1909/10 goriškega moškega učiteljskega je imel do konca šolskega leta 1896/97 pripravnico tudi v Kobaridu,² med letoma 1904 in 1914 pa v Tolminu,³ kar je za Tolminsko veliko pomenilo.

Upanja okrajnega šolskega sveta Tolmin, ki je že leta 1870 brezuspešno predlagal ustanovitev realke ali celo gimnazije v Tolminu, so bile bliže resničnosti.⁴

Po koncu prve svetovne vojne je to ozemlje pripadlo Italiji.

Krivica, ki so jo doživljali Primorci, odtrgani od matičnega slovenskega naroda, okupirani in nato priključeni k novi državi kot nekaj samo po sebi umevnega, se je stopnjevala s prihodom fašizma na oblast. Raznarodovalne metode, ki jih je uporabljal, so znane: italijaniziranje imen krajev, osebnih imen in priimkov, politična preganjanja in podobno. Ob vsem tem je morda prav ironično, da je ravno do Slovencev ozkosrčna

italijanska oblast v svojih zlonamernih prizadevanjih nehoti povzdignila mali Tolmin in mu nadela vlogo pomembnega izobraževalnega središča. Nove oblasti so namreč tam leta 1919 dovolile odprtje slovenskega učiteljskega v zameno za nekdanje slovensko moško in žensko učiteljske v Gorici. Ob učiteljskem so odprli tudi konvikt, znano potujčevalnico Slovencev, ki so ga poimenovali po Franciscu Škodniku, italijanskem oficirju, ki se je nezavedajoč se svojega slovenskega pokolenja bojeval za neodvisnost Italije. Na učiteljske, ki naj bi bilo slovensko, so oblasti nastavljale vse več italijanskih, politično preverjenih učiteljev. Poglavitni namen je bil čimprejšnja sprememba učiteljskega v čisto italijansko. Tako so s 23. oktobrom 1925 takrat edino slovensko srednješolsko ustanovo zaprli in jo s šolskim letom 1926/27 nadomestili z italijansko štiriletno gimnazijo, ki so ji naslednjega leta s kraljevim odlokom z dne 17. februarja 1927 priključili še triletni licej. S tem je umirajoče slovensko učiteljske doživljalo še večje pritiske, češ da ovira razvoj gimnazije, izganjali so ga iz stavbe, v kateri je imelo učilnice, hoteli so se rešiti ustanove, ki naj bi bila jedro protiitalijanskega delovanja. S šolskim letom 1927/28 je učiteljske že kot popolno italijansko prenehalo delovati. Tako kot ustanovitev učiteljske je bila tudi ustanovitev gimnazije oziroma licej-gimnazije čisto politično dejanje, saj je nacionalna vlada odločila, da bo v Tolminu vedno kakšna srednja šola, da bi se v tem okolju laže bojevali za italijanski jezik. Na šolo je prihajalo vse več italijanskih dijakov iz oddaljenih krajev Italije. Nacionalno strukturo otrok je težko določati, ker so jim Italijani spremenili imena in priimke. Že leta 1929 si je licej-gimnazija nadel ime po Vincenzu Arbarellu, italijanskem majorju, ki se je v prvi svetovni vojni proslavil v bojih na Krnu, kjer je tudi umrl v baraki, ki jo je pokončal plaz.

S šolskim letom 1937/38 se je po kraljevem odloku z dne 22. novembra 1937 obnovilo učiteljske, takrat kot italijansko, in delovalo do kapitulacije Italije septembra 1943. Hkrati je bil zaprt licej-gimnazija. Tudi učiteljske je prevzelo ime po Vincenzu Arbarellu. Zanimivo je, da so leta 1942 razmišljali o vnovični preobrazbi učiteljske v licej-gimnazijo. Medtem ko je bilo prvo, torej slovensko učiteljske sestavljeno iz štirih nižjih in treh višjih razredov, je bila gimnazija petletna, licej pa je imel tri letnike. Preoblikovanje ustanov je potekalo postopno. Prav tako je počasi iz gimnazije nastajalo novo učiteljske in usihal licej. V šolskem letu 1939/40 je bila ustanovljena enotna srednja šola. Postopoma je spodrinila nižje razrede učiteljske (do tedaj štirje nižji in trije višji razredi učiteljske), ki je nato ohranilo tri višje razrede. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 so prizadevanja za poitalijančenje ozemlja na mejah italijanske države v

¹ Archivio di stato di Gorizia, Istituto Magistrale V. Arbarello Tolmino, b. 7, f. 29.

² Vlado Schmidt, Zgodovina šolstva in pedagogike na Slovenskem, Ljubljana 1966, str. 238.

³ Hubert Močnik, Spomini in izkustva, Gorica 1971, str. 41.

⁴ Andrej Gabršček, Goriški Slovenci I, 1840-1900, Ljubljana 1934, str. 148.

bistvu postala nična. Životarjenje srednje šole lahko po arhivskem gradivu spremljamo še vse do konca poletja 1944.⁵

Arhivski fond tolminskega učiteljišča v Državnem arhivu v Gorici, v Italiji

Gradivo učiteljišča Istituto magistrale V. Arbarello di Tolmino obsega sedem fasciklov in štiriindvajset registrov za obdobje od 1928 do 1944. Vse je pisano v italijanskem jeziku. V uvodnem delu inventarja je v nekaj stavkih zapisan nastanek liceja-gimnazije in njegova preobrazba v učiteljišče ter poimenovanje. Gradivo obsega personalne mape dijakov, učiteljev in tajništva, zapisnike, korespondenco, finančno dokumentacijo, delovodnike in šolske kataloge. Je le delno urejeno oziroma ohranja postavitev, nastalo pri ustvarjalcu. Že iz letnic nastanka gradiva lahko vidimo, da fond vsebuje delno tudi gradivo liceja gimnazije in srednje šole.

Številčenih je sedem fasciklov (busta), znotraj le-teh pa je trideset popisnih enot oziroma map (fascicolo). Postavitve registrov (v zvezke, oziroma v knjige vezana šolska dokumentacija) ima svoj lastni seznam, vsak register je ena popisna in tehnična enota.

V prvih štirih fasciklih so v mapah, številčenih od 1 do 19, zgolj personalne mape dijakov, razporejene v abecednem redu od A do Z za obdobje od leta 1928 do leta 1943, so zaupne narave in jih do preteka sedemdesetih let starosti gradiva ni mogoče videti. Po opisu uslužbenke, ki je zadolžena za delo s strankami v arhivski čitalnici, obsegajo te podatke: prošnjo dijaka za vpis v šolo s fotografijo in družinskimi podatki, veroizpoved, dokumentacijo v zvezi z morebitno selitvijo družine, potrdila o morebitni invalidnosti staršev, potrdila o rojstvu, o dotedanjem šolanju, prevodnice, prošnje za prestop v višji razred, potrdila o zdravstvenih pregledih, o cepljenju, diplome, spričevala, prošnje za štipendije, za pomoč sirotam in drugo.

Prva mapa v fasciklu 5 s številko 20 vsebuje personalne zadeve učiteljev in uprave in so zaupne narave. Preostalo gradivo je dostopno.

V mapi 21 so ovoji z dokumentacijo o izpiti kandidotov, ki so v šolskem letu 1941/42 končali šolanje z izpitom učiteljske usposobljenosti (abilitazione magistrale). Opravljali so izpite iz naravoslovne (scienza) in iz družboslovne (letterario) skupine predmetov. Mapa 22 vsebuje dokumentacijo za kandidate, ki so izpit usposobljenosti opravljali v poletnem (junijskem) in v jesenskem

(oktobrskem) roku 1943. Tu spoznamo načrt poteka izpitov, zapisnike izpitov iz posameznih učnih predmetov, zapisnike in sklepe zasedanj izpraševalne komisije.

V mapi 23 najdemo zapisnika profesorskega zbora z dni 14. marca in 8. aprila 1941. Obravnavali so izvedbo učnega načrta pri posameznih profesorjih. Točka dnevnega reda je bila tudi razprava o političnih in vojaških razmerah v Tolminu. Sledijo zapisniki zasedanj 10., 14. in 23. maja 1941 ter 4., 17. in 20. oktobra 1941. Natančno so obdelali posamezne učne predmete in vsak šolski razred. Načrtovali so potek prvega učnega dne. Sledi zapisnik redovalne konference za izpite o sprejemu oziroma pripustitvi dijakov v višje razrede učiteljišča 24. junija 1942. Poseben sestanek je bil namenjen obravnavi in sprejetju šolskih učbenikov za šolsko leto 1942/43, seje učiteljskega zbora 31. avgusta, 7. in 8. septembra 1942 pa pripravam na izpite za vstop v višje letnike učiteljišča. Sledilo je več sej v vseh trimestrih do konca šolskega leta 1942/43. Že sredi šolskega leta je ravnatelj Emilio Villa, ki je v začetku šolskega leta 1941/42 nadomestil Angela Scurija, večinskemu italijanskemu profesorskemu zboru svetoval, naj kljub nejasnim okoliščinam kar se da normalno nadaljujejo delo in naj se skušajo izogibati "morebitnim neljubim pripetljajem, ki so se že primerili in se lahko še ponovijo".

V mapi 24 je zvezek obvestil oziroma okrožnic predsedstva šolskega sveta napisanih od šolskega leta 1940/41 do 9. junija 1943, ki so jih podpisovali profesorji posameznih šolskih razredov.

V mapi 25 je finančna dokumentacija (pristojbine, računovodstvo, knjigovodstvo) za obdobje od 1939 do 1943. Iz te dokumentacije izvemo, kateri dijaki so obiskovali posamezen šolski razred.

V fasciklu 6 se v mapi 26 nadaljujejo zadeve, povezane z denarjem oziroma šolsko blagajno za obdobje od 1929 do 1943. V njem so zapisniki sveta uprave šolske blagajne, v katerih so zapisane tudi pomoči dijakom pri nakupu šolskih knjig. Tu najdemo tudi zanimivo poročilo o delovanju šolske blagajne v šolskem letu 1940/41, ki ga je zaznamoval občuten finančni primanjkljaj. Šolska oblast je sklenila zaprositi pristojno ministrstvo za podporo. Šolo naj bi obiskovali zlasti zelo siromašni italijanski otroci, za katere naj bi poskrbeli še predvsem zato, ker naj bi v drugojezičnem, torej slovenskem okolju pripomogla k uveljavljanju italijanskega jezika in kulture. Primerna denarna pomoč naj bi odprla možnosti večjemu uspehu italijanizacije v prostoru, ki je taka prizadevanja trdno odklanjal. Iz seznamov podpor dijakom vidimo, da imajo le-ti večino slovenskih imen in priimkov zapisanih v italijanski obliki, kot na primer: Stanislao Ilincic. Vemo pa, da je bilo v konviktu v tako imenovani

⁵ R. Liceo-Ginnasio Vincenzo Arbarello Tolmino, Annuario anno scolastico 1927-1928, Padova 1927-1928, str. 9-40.

Vlasta Tul, Konvikt Francesco Scodnik Tolmin, v Dijaški dom Tolmin 1919-1999, Zbornik ob 80. obletnici Dijaškega doma Tolmin, Tolmin 1999, str. 16-70.

potujčevalnici slovenskih tudi precej italijanskih dijakov iz različnih predelov Italije. Iz finančne dokumentacije izvemo še marsikaj zanimivega iz življenja šole, tako na primer, kolikšen je bil prispevek šole za otroški vrtec, kjer so imeli učiteljiščeniki vaje, koliko so plačali učitelja za tečaj francoskega jezika, za najem dvorane, katere knjige, časopise in gramofonske plošče so kupovali in podobno. Knjiga šolske finančne uprave je ohranjena že od leta 1926 naprej, torej sega v obdobje ustanovitve liceja-gimnazije. Iz zapisov o denarnih obveznostih dijakov lahko do šolskega leta 1929/30 spremljamo tudi njihov obisk posameznih šolskih razredov in celo učni uspeh po predmetih.

Iz obračunov za leta 1938 do 1943 v mapi 27 spoznamo redne profesorje in pripravnike, ki so poučevali na učiteljišču in na srednji šoli.

V fasciklu 7 sta dve mapi v zelo neurejenem stanju. Mapa 28 vsebuje različno finančno oziroma knjigovodsko dokumentacijo za obdobje od 1936 do 1944. Tu najdemo naročila obrazcev za diplome, nekaj uradnih listov, zvezek z obračuni bonov za hrano od leta 1941 do leta 1943, evidenco zavarovalniških prispevkov iz leta 1944, zvezek s podatki za socialno zavarovanje, zvezek z zapiski o vplačilih in izplačilih šole od 1934 do 1940.

Zanimiv je izročitveni zapisnik z dne 7. aprila 1943, iz katerega izvemo, da so ves material z geografskimi kartami vred iz učiteljišča prenesli v uporabo srednji šoli. V tej mapi je tudi finančni načrt srednje šole za leto 1942/43 in več obračunov naročil, preglednic likvidacijskih obveznosti, plačanih naročil iz istega časa ter tabela likvidacijskih obveznosti za osebe na srednji šoli iz oktobra 1943. V ovojju z obračuni so le-ti tudi za leto 1944, zaključeni v Gorici junija 1944. Za leto 1943/44 je več poravnava plačil za suplence.

Mapa 29 z napisom Razna korespondenca pa vsebuje večinoma dokumentacijo v zvezi s plačili zaposlenim na učiteljišču iz obdobja od leta 1931 do leta 1941. Tudi tu dobimo potrditev podatka, da se je 16. 10. 1937 licej-gimnazija preoblikoval v učiteljišče, čeprav bi po enem od ohranjenih katalogov sprejemnih izpitov lahko sklepali, da se je pouk na učiteljišču začel že leto prej.

V ovojju s prejeto pošto iz šolskega leta 1943/44, najdemo podatek, da so se zaposleni postopno umaknili do junija 1944. Ovoj so potem, ko sem ga ob zopetnem obisku v arhivu želela spet videti, umaknili iz uporabe, češ da je gradivo neurejeno (kar tudi ustreza resničnemu stanju) in ker je menda v njem precej dokumentacije z osebniimi podatki učiteljev in učencev, kar onemogoča njegovo uporabo.

V mapi 30 je tudi knjiga z inventarjem od leta 1928 do leta 1943 z vpisom vse opreme, knjig, albumov, naročil in podobnega.

Za dokumentacijo, vezano v zvezkih oziroma knjigah, obstoji poseben seznam izdelan leta

1991, za katerega so sprva menili, da ne sodi k tolminskemu, temveč h goriškemu učiteljišču. Po posvetovanju s popisovalko gradiva mi je uspelo dobiti v pregled tudi gradivo iz tega seznama. Toda tudi med tem gradivom je nekaj enot, ki so zaupne narave. Sem sodijo: registri stanja zaposlenih od leta 1929 do leta 1940. Med registri najdemo delovodnika za leta od 1941 do 1943 in od 1943 do 1944 ter finančni delovodnik od 1941 do 1943. Eden izmed registrov je v bistvu evidenca izdanih šolskih spričeval od leta 1929 do leta 1942. Pomembno je, da je ohranjena večina najpomembnejših šolskih katalogov: glavni katalogi ocenjevanj ob trimestrih na licej-gimnaziji, na nižjih in višjih razredih učiteljišča, katalogi sprejemnih izpitov za vpis na učiteljišče, v višje razrede učiteljišča in na srednjo šolo ter katalogi učiteljskih usposobljenostnih izpitov. Iz dokaj natančno izpolnjenih podatkov o posameznem učencu v vsakem katalogu izvemo poleg njegovega imena in priimka ter kraja in datuma rojstva tudi to, kdo in kaj so njegovi starši, kdaj se je v šolo vpisal, kakšno predizobrazbo ima oziroma iz katere šole in razreda izhaja in kje je prebival. S poznavanjem vseh teh podatkov morda lahko sklepamo, kakšne narodnosti je bil dijak. Vendar so to lahko le predvidevanja, saj so imena in priimki pisani v italijanski obliki. Večinoma pa lahko rečemo, da je z leti vedno več vpisanih tujih dijakov, bodisi takih, ki so prišli od drugod, bodisi takih, ki so že potomci tujih priseljencev v naših krajih. V katalogu je bilo tudi zapisano, v katero izmed fašističnih organizacij je bil dijak vpisan in kakšno vlogo je v njej imel. V rubrikah ocen iz posameznih šolskih predmetov za vsako trimesečje vidimo njihov učni uspeh. Učni predmeti v nižjih razredih so le osnovni, predmetnik v višjih razredih učiteljišča pa je že zahtevnejši. Zanimivo je, da so po sklenitvi jugoslovansko – italijanskega prijateljstva leta 1937 v nižje razrede učiteljišča v pouk izbirnega tujega jezika poleg francoščine, angleščine in nemščine uvedli tudi slovenščino. Za posameznega dijaka iz vpisov v katalogu lahko razberemo, kolikšne šolske pristojbine je plačeval. Vojne sirote, otroci vojnih invalidov in tisti iz številčnih družin so bili opravičeni plačevanja pristojbin. V katalogih zasledimo tudi rubrike namenjene podatkom o kaznih in profesorjevih opažanjih. Tako je na primer pri dijaku s priimkom Kokošar v rubriki opažanj zapisano, da so po ukazu spremenili njegov priimek v Cossari. Pri zaključnem letniku učiteljiščenikov je v tej rubriki zapisano, da so opravili diplomu. V rubrikah o izpitih je zapis, ali je dijak napredoval, oziroma v katerem učnem predmetu morda ni bil uspešen. Nekoliko drugačni so katalogi srednje šole, v katerih so uporabljali kar večvrstične opisne ocene za posamezne učne predmete, skupna ocena pa je bila bolj določljiva, od odlične do nezadostne.

Kje še najdemo gradivo učiteljišča in drugih srednjih šol v Tolminu za obdobje med obema svetovnjima vojnama

Nekaj arhivskega gradiva učiteljišča, liceja gimnazije in srednje šole v Tolminu v obdobju med vojnama hrani tudi Pokrajinski arhiv v Novi Gorici. Ohranjeno gradivo slovenskega učiteljišča, ki je delovalo od 1919 do 1925 (s popolnim prenehanjem leta 1928) obsega le eno arhivsko škatlo z letnimi registri od 1923 do 1928, rezultate matur, opravljenih v Vidmu leta 1926 in leta 1927, prošnje za prepustitev k učiteljskemu diplomskemu izpitu s prilogami ter nekaj spisovnega gradiva o dijakih in pouku za dobo od 1926 do 1928. Nekaj več je gradiva licej-gimnazije Vincenzo Arbarello za obdobje od 1925 do 1940. V treh arhivskih škatlah hranimo predvsem dijaško dokumentacijo, vpisnice, spise v zvezi z izpiti, notranji pravilnik šole iz šolskega leta 1929/30 in nekatere finančne zadeve. Tri arhivske škatle je tudi gradiva učiteljišča Vincenzo Arbarello za obdobje med letoma 1937 in 1943. Tudi tu prevladuje dijaška dokumentacija, zapisniki o izpiti z gradivom, knjiga sporočil vodstva šole posameznim oddelkom, register kazni in podobno, vendar ni nobena dokumentacija ohranjena popolno in ne v zaokroženih celotah.

Del gradiva omenjenih šol, zlasti Srednje šole, se zdaj nahaja tudi v dokumentarni zbirki Gimnazije Tolmin. Gre za osem razrednic, tri dnevnikove posameznih razredov in pet dnevnikov učiteljev za šolska leta od 1939/40 do 1942/43.

Ker v nobeni izmed naštetih ustanov ni v celoti ohranjenega gradiva o delovanju srednjih šol v Tolminu, bi za popolnejšo podobo preteklosti teh šol morali preučiti tudi te arhivske fonde: za obdobje po prvi svetovni vojni Commissariato generale per la Venezia Giulia (Civilni komisariat za Julijsko Benečijo) in Provveditorato agli studi di Trieste (Šolsko skrbništvo v Trstu), ki ju hrani Državni arhiv v Trstu, Provveditorato agli studi di Gorizia (Šolsko skrbništvo v Gorici), ki ga hrani Državni arhiv v Gorici, v njem med drugim najdemo dragocena letna poročila šol, dopolnitev poznavanja zgodovine tolminskih srednjih šol pa nam omogoča tudi pregled fondov Občine Tolmin in Šolskega nadzorništva Tolmin, ki ju hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici.⁶

⁶ Vodnik po fondih in zbirkah Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, Nova Gorica 1997, str. 23, 24, 37, 38, 164-166, 168.